

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtek v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnika«
Poljanska c. ta 58.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspreje-
majo zastonj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 7.

V Ljubljani, 13. februarija 1896.

Letnik II.

Obrtni stan in nova obrtna predloga.

C. Dozdevne ugodnosti nove obrtne predloge.

Predloga ustreza le v malo točkah zahtevam malega obrta in še tu le deloma:

1. Po novi predlogi določuje § 115 a, da sme obrtna zadruga na skupni račun ustanoviti posojivnice, skladišča surovega blaga, skladiščna društva, prodajavnice in razstavnice, skupno izdelovanje s stroji, mojsterske podporne in bolniške blagajne; dalje se sme vdeležiti zadruga pri taci podjetjih in jih sme gmotno podpirati, če so pri redno sklicanem in naznanjenem shodu, vsaj tri četrtine navzočih združnikov to sklenile in če to potrdi obrtna gosposka. — Dozdaj se je sicer § 1. obrtnih zadrug (po § 114 obrt. zak. z l. 1883) kaj lepo glasil; notri stoji vse zapisano, kaj naj dela zadruga, toda kaj je pomagalo vse to, ko ni mogla zadruga nikogar siliti, da bi bil pristopil k takim podjetjem. Zadruga se dozdaj ne more vdeležiti nobenega imenovanih podjetij, če le jeden ud nasprotuje. V tem smislu bo torej, če se vsprejme nova predloga, nekoliko bolje, toda tri četrtinke jih bo vendar težko spraviti skupaj in vrh tega bo še treba dovoljenja obrtne gosposke. Ta mora biti seveda povsod zraven! Tako mora ta n. pr. izrečno potrditi združni sklep, da se dolžni vsi združni udje pristopiti mojsterski podporni ali bolniški blagajni. Mali obrtniki so se pri enketi hudo pritoževali, da gosposka prezira združne blagajne in da mnogo bolj drži z okrajnimi bolniškimi blagajnami. Zahtevali so poleg tega, naj se ustanove nujne bolniške blagajne tudi za mojstre, za mojsterske vdove in sirote pa podporni zaklad.

Sedaj bodo mojstri smeli vsaj sami skleniti obveznost podpornih in bolniških blagajen seveda, če jim bo dovolila obrtna gosposka. Važna je tudi določba nove predloge, da se sme v pravilih bolniške blagajne dovoliti tudi tistim osebam, ki so odložile obrtni stan, da so še nadalje pri bolniških blagajnah.

2. Dozdani obrtni zakon (§ 119 d in § 120 d) določuje, da mora obrtna gosposka potrditi izvolitev združnega načelnika, oziroma načelnika pomočniškemu zboru. Vsled tega je bilo že mnogo preprirov. Tako n. pr. Dunajska obrtna gosposka ni hotela potrditi E. Šnajderja kot pravilno izvoljenega načelnika mehaniške zadruge in sicer iz političnih vzrokov, ker je Šnajder znan kot

hud nasprotnik judov. Nova predloga (§ 119 a in § 120) pa pravi, da sme obrtna gosposka samo tedaj se upreti izvolitvi, če se ni volitev pravilno izvršila ali če je kedo izvoljen, ki se sploh po pravilih (§ 118 obrt. zak.) ne sme voliti.

3. O obrtnih gojencih govori § 99—104. Poglavna določba izraža, da morajo učenci obiskovati obrtne šole, če je že niso morda preje izvršili. Učencu, ki ne obiskuje obrtne šole, ali ki ne napravi od zadruge predpisane preskušnje, lahko obrtna gosposka podaljša učni čas do jednega leta. Če pa mojster ne pusti učenca v šolo ali če ga skuša zapeljati k nenravnim ali protizakonitim dejanjem, ima učenec pravico pred časom proti pogodbi razrušiti svoje učno razmerje z dotičnim mojstrom.

Gotovo je in tudi mi priznavamo, da je treba vajencem temeljite strokovne izobrazbe. Toda z žalostjo opazamo, da prezira nova predloga še važnejšo stvar z ozirom na vajence, — namreč izvrševanje verskih dolžnostij. § 100 že obstoječega obrtnega zakona določuje sicer, da mora mojster gledati tudi na to zadevo. Toda zakon ne daje v tem oziru nobenih drugih pojasnil in vsakemu mojstru je prepuščeno, da se ozira na vajencevo versko življenje, ali ne. Koliko vajencev, ki nepokvarjeni prihajajo v delavnice, se pri nesramnih pogovorih, pri grdem zabavljanju proti veri in cerkvi, duševno pokvari. Priložnostij, da izgubi svojo vero in poštenje, ima več nego dovolj; prilike, da bi si to najsvetejše ohranil in okrepil, pa tako-rekoč nobene. Zakonito se mora torej določiti, da se morajo vajenci poleg obrtnega pouka, poučevati tudi v krščanskem nauku in da so k temu ravno tako vezani, kakor k drugim predmetom. Dalje se mora v zakonu določiti, da so mojstri dolžni pustiti vajencem dovolj časa za izvrševanje verskih dolžnosti in da so dolžni paziti, je-li jih res izvršujejo. Ni čuda, če se med mladeniči iz obrtnega stanu vedno bolj širi brezverstvo in da imajo socijalni demokratje ravno pri njih največ pristašev, saj se velikrat zgodi, da je vajencu celo učno dobo nemogoče ob nedeljah iti v cerkev, prejemati sv. zakramente itd. S krščanskega, pa tudi z državnega stališča zahtevamo torej, naj se ta pomanjkljivost zakonu odpravi.

4. Zadruga se po predlogi (§ 115) upravičene predpisavati in pobirati vpisnino od članov in vsprejemnino

in oproščeno od vajencev. To je prav, toda prečudno je, da ima to svoto določevati deželna vlada. Le polovica teh dohodkov se bo smela porabiti za združne troške, druga polovica iz vpisnine se bo pa morala naložiti, iz vsprejemnine in oproščnine pa vporabiti v izobraževanje vajencev. — Drugi združni dohodki (iz prispevkov združnih članov, iz kaznij) ostanejo kakor doslej.

5. V pravilih posamnih zadrug beremo tudi odstavek o razsodiščih, ki je vsacemu prijatelju stanovske samostojnosti zelo všeč. Toda ta odstavek je samo na papirju. V razsodišča se sicer volijo člani, a ti nimajo sedaj pod solncem nobenih pravic. Le če se obe stranki, ki sta si navskriž, pismeno podvržeta razsodišču, velja razsodba. Proti razsodbi se pa lahko pritožita v osmih dneh pri rednem sodniku. Iz tega se razvidi, da so ta razsodišča brez vsake moči. Mi zahtevamo, naj imajo razsodišča v medsebojnih obrtniških prepirih v obrtnih stvareh popolno oblast rednih sodnikov prve inštanice. Nova predloga seveda ne izpolnjuje te naše zahteve, marveč le majhno drobtinico pravic vrže tudi razsodiščem.

Tako pravi § 121 p v predlogi, da odločuje prepire med pomožnimi delavci in združnimi blagajnami jedino le razsodišče in da proti njegovim razsodbam ni ugovora. V § 121 m pa stoji, da določuje kazni za hlimbo bolezní odbor bolniške blagajne in da rešuje pritožbo razsodišče. V drugih slučajih ostane, kakor doslej; le če se obe stranki pismeno podvržeta, sodi razsodišče. Ti-le slučaji so pa v novi predlogi popolnoma izvzeti, da jih mora vedno razsojevati le obrtna gosposka: 1. če se pomožni delavci pritožujejo, da so jim delodajavci preveč odrgali za bolniško blagajno; 2. če se prepirajo obrtni podjetniki in bolniške blagajne o svoti, ki jo morajo prvi vplačevati in 3. če nastane razpor med obrtnimi podjetniki in bolniškimi blagajnami gledé na svoto, ki so jo dolžni povrniti, zato ker niso o pravem času naznanili svojih pomožnih delavcev. Ta tretja točka ustreza željam malih obrtnikov. Sedaj se je mnogokrat zgodilo, da kak obrtni podjetnik sploh ni zglašil svojih delavcev ali pa jih je še-le tedaj, ko so zboleli. V tem slučaju je bila pa bolniška blagajna vendar-le vezana dajati bolnemu delavcu bolniško podporo. Obrtni podjetnik se je moral zaradi svoje vmemarnosti zagovarjati pred obrtno gosposko, ki ga je lahko obsodila do 10 gld. kazni, oziroma na dva dni zapora. Bolniška blagajna pa ni mogla ničesar tirjati od podjetnika. Zato je popolnoma upravičena določba, da mora v takem slučaju povrniti podjetnik blagajni ves znesek, ki ga je potrošila nenaznanjenemu ali prepozno naznanjenemu delavcu.

6. Da bi zadruga mogle vspešno delovati, zato zahtevajo mali obrtniki, naj se osnujejo okrajne in deželne obvezne združne zveze, katere naj imajo vsaj iste prevíce, kot sedanje kupčijske in obrtne zbornice. Te zbornice, v katerih je doslej povsod odločeval trgovski stan, naj se torej tako prevstrojijo, da bodo doslej odločevale samo o trgovskih zadevah; obrtne stvari naj pripadajo imenovanim združnim zvezam. — O ti zahtevi ne ve nova obrtna predloga ničesar. Pa č d o

voljuje, da smejo zadruga ustanoviti združno zvezo, a o kaki samostalnosti teh zvez nima niti besede. Kupčijske in obrtne zbornice bodo še vedno, kakor doslej združene in obrtni stan še vedno nima kar ničesar pričakovati od njih. Po svoji sedanji osnovi ne koristijo prav nič obrtnemu stanu, škodujejo mu pa pač vselej, kadar se gre za razmerje obrtnega in trgovskega stanu.

Združne zveze, ki jih milostljivo dovoljuje vladna predloga, imajo sicer v § 130 a naštetih celo vrsto nimenov, ki obstajajo večinoma v praznih besedah. Tako n. pr. naj te zveze povspešujejo obrtno vzgojo vajencev, nadzirajo zadruga, če izpolnjujejo svoje pravice, podpirajo prodajo izdelkov od združnih članov itd. Mi samo vprašujemo, kako naj to storé, ko nimajo nebene samostalnosti in smejo po § 130 a g dajati le nasvete, če jih zanje vpraša obrtna gosposka ali trgovska in obrtna zbornica. — To je vse. S takimi nasveti te zveze gotovo ne bodo koristile drugemu, nego tistemu, ki jim bo prodajal papir, črnilo in peresa, s katerimi bodo mazali svoje nasvete.

Samo na jedno stvar, ki jo dovoljuje nova predloga, opozarjamo slovenske obrtnike. Združna zveza se po § 130 f razteza tudi lahko na več dežel; te pravice naj se poslužijo zadruga v slovenskih pokrajinah, ko se zakon potrdi in naj osnujejo slovensko združno zvezo za vse slovenske pokrajine.

7. Jedno pglavitnih stvari smo si ohranili za konec, namreč nedeljski počitek. Noben zakon se tako slabo ne izvršuje, nego ta. Obrtna gosposka ima z ozirom na nedeljski počitek oči menda zato, da lahko miži z njimi. Gospodov dan se skruni preko postave in velikrat tudi proti postavi, toda nikogar ni, ki bi tu nastopil in izvrševal zakazn dosledno in odločno. V obrtih in v trgovini je pregreh proti nedeljskemu počitku neštevilno; če ne poznajo nedelj, potem še manj poznajo praznike. Zato zahtevajo krščanski mali obrtniki, naj se določila obrtnega zakona gledé na nedeljski počitek poostre, naj se raztegnejo na praznike in naj se zaukažejo tudi trgovinskim podjetjem. Vzlasti država naj skrbi, da v svojih podjetjih (c. kr. tobačnih tvornicah itd.) uvede strog nedeljski počitek. — Žganjarnice naj bodo ob nedeljah zaprte. — Te zahteve so popolnoma upravičene, a dozdej še vlada ni pokazala volje jih izvršiti. Ne samo finančni in drugi uradi, marveč tudi državna podjetja čisto ne poznajo nedeljskega in prazniškega počitka. O zasebnih podjetjih niti ne govorimo. — Tudi po novi predlogi ne bo mnogo boljše. Obrtna gosposka sme tvorniskim podjetjem za 12 tednov na leto podaljšati delavsko dobo za 2 uri (torej na 13 ur); vrh tega sme pa še posebej trikrat na leto po tri dni v mesecu dovoliti 2 uri nad določeno enajsturno delavsko dobo. — Trgovskim pomožnim delavcem določuje predloga 12-urno delo, ki se pa lahko zviša na 14 ur, če se lastnik oglasi pri obrtni gosposki. — Te določbe niso vredne piškavega oreha in krščanskim obrtnikom in delavcem ne preostaje drugega, nego še vedno se boriti za Bogú in ljudem pravičen nedeljski in prazniški počitek.

Ogledali smo si v treh člankih novo predlogo z ozirom na zahteve in želje malih obrtnikov in smo iz-

poznali, da je malo obrtništvo še vedno pastorek novodobne države, ki se obnaša proti njemu kot najgorja mačeha. Večino obrtnih zahtev prezira nova predloga. Saj niti rokedelshega stanu kot tacega ne priznava, ker bo tudi po novem obrtnem zakonu še vedno v veljavi sedanja krivična razdelitev v tvorniška in rokodelska podjetja. Kedor ima 20 -omoznih delavcev, spada sedaj med tvorniške podjetnike, dasi nam pravi zdrava pamet, da k bistvu tvorniskega podjetja spadajo stroji, ne pa delavci.

Samostojnega razvoja ne privošči država stanu malih obrtnikov in ko ga navidezno organizuje v zadrugah, mu stoji vedno za petami s svojo obrtno gosposko. Tako ne morejo priti obrtniki nikamer. Zato je njihova sveta dolžnost, ki so jo dolžni sebi in svojim potomcem, da se sami še posebej politično organizujejo in na temelju krščanske pravičnosti osnujejo po celi državi trdno zvezo v boj za svoje pravice. Koder obstajajo krščansko-socijalna ali katoliška delavska društva, naj se združijo z njimi, saj imajo z delavci vred jednega skupnega nasprotnika namreč kapitalizem in z njim združeno liberalno uradništvo liberalne države. Če pa tega ne marajo ali kjer ni tacih društev, naj vsaj samostojno osnujejo politično društvo v svoje namene. Socijalna demokracija in kapitalizem že pozvanjata smrtni zvonček malemu obrtnemu stanu. Samo s čilim, živahnim življenjem v krepki organizaciji morejo pokazati mali obrtniki, da je to zvonjenje — neresnično. Bog daj, da se ta zavest čim dalje razširi tudi med našimi, vedno bolj propadajočimi malimi obrtniki!

Peti občni zbor konserv. obrt. društva

vršil se je v nedeljo, dne 26. januarja 1896. ob navzočnosti okolu 40 članov. Društveni podpredsednik g. Kregar pozdravi navzoče, predstavi g. komisarja ter omenja, da je navzoč tudi povabljeni načelnik čevlarske zadruge g. Tuma. Razmotrujoč delovanje društvenega odbora v poteklem društvenem letu poudarja podpredsednik, da je elementarna nezgoda pričetkom leta tudi na obrtno društvo uplivala neugodno, da pa je odbor v drugi polovici leta bolj intenzivno deloval ter branil koristi obrtništva. Pojasnil je dejstvo, da se je bivši predsednik iz ničevih vzrokov odpovedal predsedništvu, pa tudi celó kot član društva je odstopil. Zadnji korak bivšega načelnika g. Kozaka je jasno pokazal, da sploh nikdar ni imel simpatij do društva in le karakteristično zanj je, ker se je pustil voliti predsednikom. Vsled tega odstopa bila je naloga govornikova, da je prevzel kot podpredsednik vodstvo društva.

Da je društveni odbor res uspešno in v korist članom deloval, dokazuje to, ker se je takoj po potresu zbral odsek, kateri jo pri tu- in inozemskih tvrdkah nabiral darove v korist po potresu oškodovanim društvenikom; nabral in razdelil je ta odsek 570 glđ. Ker se vsled potresa društvenina ni nabirala, bi torej društvo ne bilo imelo dohodkov, ako ne bi bila dva odbornika društvu

naklonila kot čisti dobiček nekega podjetja svoto 80 glđ. Vsled društvene inicijative vršila sta se tudi dva javna obrtniška shoda, katera sta se bavila z obrtništvo jako zanimajočo točko gledé obrtnega dela v prisilni delavnici ljubljanski in v prisilnicah sploh. Tudi ta dva shoda nista bila brezuspešna, kajti nameravano knjigovesko delo se je zaustavilo in se je izročila peticija gg. poslancem v primerno uvaževanje na pristojnem mestu. Konečno podpredsednik obžaluje, da so obrtniki tako mlačni in se tako malo zanimajo za svoje najvitalnejše koristi, čemur dokaz je dokaj pičla udeležba današnjega občnega zbora.

Pri drugi točki zadevajoči stališče ljublj. obrtnikov napram vlogi ljublj. trgovskega gremija radi ponovitve državne kaznilnice v okrožju ljublj. mesta unela se je kaj živahna debata, katere so se udeležili poročevalec, načelnik čevlarske zadruge in društveni član dr. Krek. Poročevalec je na kratko pojasnil to točko, o kateri se je bilo obravnavalo že na shodu z dne 10. novem. pr. l. Završil je svoje poročilo z zatrjilom, da ljubljanski obrtniki niso protivni ponovitvi državne kaznilnice, ker je v korist prometu ljubljanskega trgovstva, kateremu kot sebi privoščijo razcvita in zaslužka, vendar pa pričakujejo kot konsumenti ljubljanskega mesta, da se trgovci v bodoče ne bodo posluževali kaznilnice v izdelovanje njihovega trgovstva potrebnih stvari, marveč jih bodo naklanjali poštemu obrtništvu, kaznjenci pa naj se uporabljajo za poprave poškodb, povzročenih po elementarnih silah, za regnlovanje vodā, izpeljave in poprave cest in ako že ni drugače, v izdelovanje eraričnih potrebsčin, katero imajo sedaj v rokah kapitalisti, in potrebsčin lastne režije. Naloga obrtnikov pa je združevanje in pazno motrenje poštemo rokodelstvo oškodujočih nakan ter preprečevanje istih z združenimi močmi.

G. dr. Krek je obširno z zgodovinskimi podatki dokazoval, kako marno se je gojilo še v prejšnjem stoletju obrtništvo, kakošne privilegije in pravice so imele obrtne zadruge dotlej, dokler ni jel razruševati kapitalizem pod krinko sebičnega liberalizma jedinstva in moči obrtnega stanu. V onih obrtništvo ohranjujočih in istemu ugodnih časih se ni bilo boriti proti njega koristi oškodujočim nameram, ker so celo oblastva morala upoštevati veljavo in moč rokodelstva. Sedaj seveda je drugače in ne bode bolje, dokler se obrtniki ne zedinijo ter zahtevajo preosnovo volilne pravice, katera jim bode omogočila poslati izmed sebe določene moze v zakonodajske zastope. — Načelnik čevlarske zadruge g. Tuma pritrdjeval je predgovorniku osobito gledé izvajanj zadevajočih obrtne zadruge, katere so v sedanji obliki brez vsakršnega praktičnega pomena. Zadrugam priboriti se mora popolna avtonomija, da bodo njih zastopniki mogli brez ovir odstranjati neprilike v obrtnem stanu samem in se krepko potegovati za razvoj in pravice tako posamne obrtne stroke kakor za skupne koristi obrtništva sploh. Državno nadzorstvo nad zadrugami naj se odstrani, izroči naj se jim eksekutivna oblast in pokazal se bode dobrodejen sad v povzdigo obrtništva. Obrtni in kmečki stan sta državo ohranjujoča stebra, in dolžnost mero-

dajnih krogov bi bila, ju podpirati, njiju želje upoštevati in kolikor največ pospeševati.

Po končani debati izvolil se je odsek štirih članov, da skličejo obrtni shod po § 2. društvenih pravil, katerega se bodo mogli udeležiti le povabljeni obrtniki. Na dnevnem redu tega shoda bode razgovor o novi obrtni predlogi, katero pretresava in namerava predložiti državnemu zboru obrtniški odsek drž. poslancev.

Društveni tajnik poročal je o odborovem delovanju, kateri se je v prošlem letu zbral v posvetovanje v dvanajstih sejah, blagajnik pa je omenil, da vzlic temu, da se udnina ni pobirala, je imelo društvo 95 gld. dohodkov, troškov pa 94 gld. 93 kr.; skupne imovine je 163 gld. 7 kr.

Volitev novega odbora vršila se je po listkih in so bili izvoljeni nastopni gg. društveniki: Kregar Ivan, Pavšnar Fr., Erjavec Al., Toman Fr., Breskvar Fran., Tomec Josip, Kovač Fr., Ban Fr., Zorman Al., Mlakar Iv., Tomšič Luka, Štrukelj Ivan, Matkovič D., Škerjanec Ivan, Uran Ivan.

Ker se k zadnji točki ni nikdo oglasil, zaključil je podpredsednik občni zbor zahvaljujoč navzočnike, da so vstrajali do završetka.

Naša organizacija.

Občni zbor slov. katol. del. društva se je vršil dne 26. jan. popoldne ob 5. uri ob obilni udeležbi. Po pozdravu in nagovoru društvenega podpredsednika Pelca, ki je v domačih besedah v kratkem pojasnil društveno gibanje v minulem letu ter omenjal mnogih zaprek, ki so se stavile društvu, katere je pa vendar z božjo pomočjo premagalo in krepko vztrajalo na dani si poti, pričel je svoje zanimivo poročilo tajnik Gostinčar. Iz njegovega poročila posnemamo, da je imelo društvo, kateremu je v l. 1895 na novo pristopilo 192 rednih in 17 podpornih članov, ter šteje sedaj po odpisu 9 umrlih in 182 izstopivših udov, 813 rednih in 97 podpornih članov, 27 deloma društvenih, deloma javnih in ljudskih shodov, dva izleta in 2 veselici, ki sta društvo tudi gmotno podprli. Izmed shodov je bil gotovo najznamenitejši oni, pri katerem so bili zastopani vsi delavski stanovi in se je vsprejel splošen socijalen načrt. Poleg tega so se društveniki v teku leta poučevali v raznih prekornih stvarih. Tako je predaval iz sociologije č. g. dr. Krek, iz fizike in kemije č. gosp. kanonik Sušnik, v petju pa je poučeval č. g. Ferjančič. Vsem tem gospodom bodi za njihov trud tem potom izrečena najtoplejša zahvala. Posebno pohvalno moramo omenjati tudi društvenega pevskega zbora, ki je pri vsaki priliki bil kos svoji nalogi in mnogo pripomogel, da so se društvene veselice izvršile v občno zadovoljnost. Za zabavo društvenikov je nadalje skrbela društvena knjižica, katere so se sicer društveniki marljivo posluževali, ki se pa žalibog ni pomnožila v minulem letu, ter časopisi, katerih si je društvo omislilo 9. Dru-

štveni odbor je imel v letu 1895 13 sej, pri katerih se je ukrepalo o društvenih zadevah. Vkljub temu, da je bilo minulo leto v mnogem oziru zelo neugodno za društveno delovanje, sme vendar biti kolikor toliko ponosno na doseženem vspehu. Nato je poročal blagajnik gosp. Rakovec o oskrbovanju društvenega premoženja. Iz njegovega poročila je povzeti, da je imelo društvo v minulem letu 1934 gold. 25 kr. dohodkov in 1913 gold. 67 kr. stroškov. Med prvimi je 1437 gld. 80 kr. doneskov rednih in 81 gld. doneskov podpornih članov; dalje 138 gld. darov društvenih podpornikov, donesek društvenih veselic 159 gld. 99 kr. in razni manjši dohodki 177 gld. 46 kr. Med stroški je najpreje omeniti bolniške podpore, ki znaša 1404 gld. 60 kr., dalje najemščina, svečava, kurjava ter plača slugi 285 gld. 29 kr., pohištvo 64 gld. 60 kr., tiskovine in časopisi 122 gld. 36 kr. in razni mali stroški 36 gld. 57 kr. Bolniška podpora se je jela izplačevati s 1. februarjem in sicer po 2 gld. gld. na teden ter je bilo v tem času 235 slučajev boleznij. Čisti prebitek koncem leta znaša 20 gld. 58 kr., k temu pribitek koncem leta 1894 780 gld. torej znaša društveno premoženje koncem leta 800 gld. 58 kr. Iz tega je razvidno, da so se troški komaj pokrili z dohodki; to pa le vsled tega, ker je bilo treba izplačati toliko svoto za podporo. — Zato se pa tudi v finacijsnem oziru dobro občuti slaba posledica velikonočne katastrofe. Tajnikovo in blagajnikovo poročilo se vsprejmeta nato brez ugovora na znanje. Potem se je vršila volitev odbora, namestnikov ter pregledovalcev računov. V odbor so voljeni: Pelc Alojzij, predsednik; Ziller Fran, podpredsednik; Lapajner Josip, tajnik; Rakovec Ivan, blagajnik; Gostinčar Josip, Palovec Lovro, Jakopič Ivan, Štraus Josip, Zupanc Ivan in Ferko Matej, odborniki. Namestniki so: Pleško Fran, Savinšek Fr., Zajc Josip, Golmajer Jakob, Bahar Valentin in Škof Anton. Pregledovalci računov: Zalesjak Jaroslav, Kastelic Ivan in Avbel Josip. Pri zadnji točki dnevnega reda je občni zbor z ozirom na izvanredne zasluge za društvo imenoval veleč. gospoda prof. dr. Kreka častnim društvenim članom, ter konečno izrekel zahvalo vsem podpornikom in društvenim prijateljem. Ob 1/2 9. je predsednik zaključil občni zbor z živio-klicem na svetega Očeta in svetlega cesarja.

Slovensko katol. delavsko društvo je izdalo v 4., 5. in 6. tednu 129 gld. 50 kr. za podporo svojim obolelim članom. — Neimenovani dobrotnik je podaril društvu 1 gld. Bog plačaj!

Občni zbor I. ljubljanskega delavskega konsumnega društva se je vršil 2. t. m. popoldne v zimskem salonu Ferlinčeve gostilne ob polnoštevilni vdeležbi. Ob 1/4. uri je otvoril načelnik gospod Gostinčar zborovanje, pozdravil navzoče ter v izbornih besedah pojasnil pričetek in delovanje društva in mnogotere zapreke, katere so se stavile društvu v začetku delovanja. — Konečno je omenjal govornik premil. knezoškofa, ki so radi volje društvu prepustili prostore, v katerih se sedaj nahaja, za kar so navzoči društveniki izrekli pristržno zahvalo z živahnimi živio-klici. Nato sta

se izvolila gg. Breskvar in Kregar overovateljema zapisnika. Iz poročila društvenega tajnika g. Zalesjaka posnamemo, da je društvo pričelo delovati 7. julija l. l. Društvu je takrat pristopilo 56 članov. Ker ni društvo pričetkom imelo nikakega premoženja, moralo si je izposoditi pri vzajemnem podpornem društvu 2000 gld., katere povračuje v mesečnih obrokih. Koncem l. 1895 je štelo društvo 197 članov. Zaloga je zavarovana za 5760 gld. pri »Unio catholica.« Konečno je naštel razne tvrdke, pri katerih si je društvo naročalo blago in omenjal raznih notranjih naprav. Po daljši debati se poročilo odobri. Iz poročila blagajnika gosp. Zajca je posneti, da je društvo prejelo deležnih vlog v znesku 1405 gld. 25 kr., pristopnine 97 gld. 50 kr. — Za prodano blago se je prejelo 7307 gld. 94 kr. Za napravo pohištva se je izdalo 506 gld. 90 kr. — Denarni promet je znašal 21.727 gld. 18 kr. Čistega dobička je imelo društvo v 7 mesecih svojega obstanka po odbitku 5 odst. v rezervni zaklad 289 gld. 65 kr., ki se ima po sklepu občnega zbora naslednje razdeliti: odboru se dovoli častna nagrada v znesku 200 gld., zadružnikom 10 odst. dividenda in ostalih 43 gld. 25 kr. se vporabi za varnostni zaklad. Pri predzadnji točki se izreče odboru za njegovo uspešno delovanje priznanje. Nato se je vršila dopolnilna volitev. V odbor sta bila zopet izvoljena skoro jednoglasno gg.: Zalesjak Jaroslav in Pliberšek Ivan, pri drugi volitvi pa g. Škof Anton. Namestnikom so bili izvoljeni gg. Smrekar Filip, Jeriha Josip in Golmajer Jakob; revizorjem gg. Šustersič Ivan in Barl J., namestnikom pa gg. Ziller Franc, Gril Leopold in Krašovic Peter. — Konečno se zahvali predsednik za mnogoštevilno udeležbo ter z željo, naj bi društvo v tem letu moglo pokazati še lepše vspehe in se vsestransko razvijalo v prospeh tlačenih stanov, ob 8. uri zaključi zborovanje.

Iz Prevalj. Katol. delavsko društvo za Prevalje in okolico imelo bi vršiti letno občno zborovanje dne 26. jan., pa ker je bilo prepozno razglašeno, predstavilo se je na prvo nedeljo v postu na 23. februvarija v gostilni g. Stermeca, po dom. Štekelnu v navadni dvorani. Omenjeno nedeljo, 23. t. m. bode dopoldan ob 10. uri cerkveno opravilo za kat. del. društvo, po minuli sv. maši do 1½ ure posvetovanje o društvenih zadevah, popoldan po 3. uri zborovanje in volitev. K temu zborovanju in posvetovanju se prav uljudno vabijo vsi taki delavci, kateri so še krščanskega mišljenja in duha. Žalibog le malo jih je, da bi razpoznali, kaj je katoliško in kaj soc. demokratično društvo, zato je pa tem potrebnejše, da se podučujejo v teh zadevah.

Jož. Kolenc, t. č. predsednik.

(Iz Zagorja) 4. februvarja: Zopet je imela naša katoliška delavska družba prav prijazen večer pretečeno nedeljo v društvenih prostorih. Razposlana vabila k dramatični predstavi »Lepa Zora«, katero je priredila za naš oder za dramatično in naše društvo prevneta gospa Milačeva, privabila so zopet toliko udeležencev društvnikov in drugih, da je bila dvorana natlačena polna. Igra sama na sebi je za naš oder in naše razmere kakor navlašč. Je bolj nabožna, brez najmanjšega

spodtikljeja. A tudi igralci so svoje vloge v največjo zadovoljnost vseh navzočih pogodili. Najtežavnejše vloge so prav mojstersko izvajale kraljica »Lepa Zora« in čarodejka, katerim bi moral vsak vešč in natančen kritik priznati vsestransko zadovoljnost in pohvalo. Markov močan, lepo zvoneč glas in njegovo prikupljivo kretanje nam je odkrilo novo moč na tem polju. Istotako so nas presenetili kralj, dvorska plemiča in kočijaž, ki je imel sicer kratko vlogo, a se je takoj vsem prikupil. Veseli in popolno zadovoljni smo se razšli po kratki prosti zabavi, želeč, da se kmalu vidimo pri slični igri, ki naj blaži in pošteno razveseljuje vse navzoče. Omeniti je še, da obleke za predstave ne izposojujemo, marveč imamo svojo lastnino, za kar gre zahvala dobrim rokam, v prvi vrsti gospej Milačevi, ki jo sama pripravlja in nareja za vsako predstavo.

Politika po svetu.

Deželni zbori so že dokončali svoje delovanje. Dne 15. t. m. se že snide državni zbor, ki ima pretresavati dve važni stvari obrtno in volivno predlogo. V obeh predlogah mora pokazati državni zbor svoje stališče nasproti delavskim stanovom. Že naprej vemo, da bo to tako, kakor če kak bogat lahkoživec revežu z viska daje krajcar vbogajme. Zato povdarjamo ob otvoritvi državnega zbora, da delavski stanovi ne prosijo milosti, marveč zahtevajo le svoje pravice od države, kateri koristijo s svojim delom.

Krščanski socijalizem in naša narodna stranka. V 2. seji kranjskega deželnega zbora je posl. Hribar pokazal, kako umeje zboljšanje delavskih stanov in tok časa. Rekel je namreč, da se je protiviti socijalnim načelom krščansko-socijalne stranke, ker išče ista uničiti veliki kapital.

Da naši naprednjaki niso naklonjeni krščansko-socijalni stranki in sploh temu gibanju, o tem smo se vže izdavnja preverili. — Ime »krščansko« ne diši vsakemu. Da bi se pa dobil kateri izmed poslancev, ki se nazivljejo »naprednjaki«, ter se izjavil, da se protivi krščanskemu socijalizmu zato, ker išče uničiti vpliv velikega kapitala na javno življenje, tega bi si ne mogli misliti. Naš narod je delavski narod, ter trpi pod vplivom neenasitnega kapitalizma. Vsled neznosnih razmer pričelo se je tudi pri nas gibanje, katero deluje nato, da oslobodi zatirani in izkoriščeni narod pijavk, ki mu skušajo izpiti zadnjo kapljico krvi. Ohraniti naš narod v gospodarskem in s tem tudi v nravnem in političnem oziru, to je namen krščanskega socijalizma. V tem smislu smo tudi zastopniki delavskih stanov vsprejeli načrt, po katerem se je mogoče rešiti propasti, ki se čimdalje bolj bliža. Odkodi je to, da se toliko ljudij seli iz domovine v daljno Ameriko? Odkodi je to, da imajo vsa večja podjetja, tovarne itd. v rokah večinoma tujci? Ali morda ti tujci koristijo našemu narodu s svojimi podjetji? Žalibog da ne! Oni okoriščajo sami sebe z žulji našega

delavskega naroda. Ako se bo to tako nadaljevalo, mora postati naš narod kmalu narod ptujčevih hlapcev.

Vsled svoje neomejene nenasitosti je pa kapitalizem tudi najgorje nazadnjaštvo. Vsak, kedor kapitalizem zagovarja, je bistveno najgorji nazadnjak, ker zagovarja sramotno suženjstvo in uboštvo ljudstva in kruto trinoštvo vladajoče peščice.

Narodno napredna stranka je po gospodu Hribarju pokazala, da ne ume ali pa noče umeti, odkodi prihaja vedno večje uboštvo ljudstva. Čudno je pri tem le to, da ta stranka, ki ni gospodarskega načrta nima, tako drzno stopa pred narod, kot njega rešiteljica. Prišel bo čas, ko bo ljudstvo tudi po mestih spoznalo, da je treba korenite premembe današnjemu kapitalističnemu družabnemu redu. Spoznali bodo, poprijeli se krščanskega socializma, kateri edini zastopa načela, po katerih se da, na podlagi one pravičnosti, ki jo je iskati le v krščanstvu, preobraziti sedanji nered in osrečiti človeštvo.

Dokler bodo pa ljudje brezmiselnost drli za vsakim, samo če zabavlja proti krščanstvu in duhovščini, toliko časa na svetu ne bo miru, ne bo sreče, ne bo zadovoljnosti. Narodni stranki pa kličemo: Le tako naprej, narod vas mora kmalu spoznati. Dozoreli sad pade sam z drevesa.

Nesramen odpadnik. Na Bolgarsko se je bil priklatil pred nekaj leti častilakomen nemški princ Ferdinand po imenu. Par klativiteških ministrov ga je namreč izbralo za — kneza. Ker je bil iz katoliške koburske rodbine, so se nadejali nekateri dobrohotneži, da bo povspeševal katoliško vero med razkolnimi Bolgari. Toda motili so se. Nemci so se izkazali kaj slabe omikonošce na Balkanu. Na Grškem in na Romanskem sedita že dve nemški knežji rodbini na prestolu, a obe sta odpadli v — razkol. Brezvercev in brezbožnikov je povsod po svetu dovolj, a nikjer niso izobraženci tako do — cela izgubili verskega prepričanja kakor na Balkanu. Po imenu so sicer še razkolniki, menda le zato, da tem strupenejši sovražijo katoliško vero, v srcu so pa že zdavnej pravi neznanbogi od svojih vladarjev do zadnjega pisarja. Vodi jih sama gola sebičnost in zato izročajo ubogo pošteno ljudstvo grdim židovskim pijavkam in izpod krutega turškega jarma rešene kristijane vprezajo pod krutejši kapitalistični jarem. Imenovani Ferdinand, ki se sedaj še kliče za bolgarskega kneza, je vreden bratec teh osrečevalcev. Mož bi rad ostal na knežjem prestolu, toda dozda ga ni hotela nobena vlada priznati; vzlasi Rusi, ki imajo največjo veljavo na Balkanu, so se mu upirali. Ferdinand je že poskusil, da bi bil omečil ruskega strica in sedaj je svojemu prilizovanju dodal še dokaz nesramne brezznačajnosti.

Svojega dveletnega, katoliško krščenega sina je dal v slovesnem obredu birmati po razkolniški in ga je s tem iztrgal iz prave vere. Njegova žena ni hotela privoliti temu izdajalskemu odpadu in ga je zapustila. Čast ji! Ruski car je prevzel botrovo mesto pri nedolžnem dečku, katerega je brezvestni oče uropal iz katoliške cerkve. — Če se prav sedaj ruski car dela Ferdinandu prijaznega, mu to vendar ne odvzame gotovega božjega maščevanja,

ki ga čaka. Nam se pri tem le smili ubogo, dobro bolgarsko ljudstvo, katere naj vodijo take izdajice, ki s takimi dejanji rušijo temelje vsaki veri in pravosti. Zato smo pa prepričani, da take razmere ne morejo stalno ostati.

Badenijeva volivna preosnova je že skuhana. Vredna je poljskega grofa. Poleg dosedanjih volivnih skupin vstanovi se nova, v kateri bodo volili vsi dosedanjí volivci in poleg njih tudi — delavci. Za Kranjsko, Koroško, Štajersko in Primorsko je odločen po 1 poslanec. To bo zmés! V teh deželah bodo torej vsi vprek: grofi, uradniki, kmetje, obrtniki, delavci pekli po jednega poslanca. Delavci zahtevajo vzlasi zato volivno pravo, da spravijo tudi zagovornike delavskih pravic v zbornico. Na ta način se pravi norčevati se iz njih. Cela dežela jih bo menda vsaj preglasovala in ker so žalibog razmere med delavskimi stanovi še tako razvite, da kmetje in obrtniki le prečesto kažejo svoje nasprotje do delavcev, bo zelo težko kak delavec zmagal. Mi pa stojimo na tem stališču, da mora delavski stan biti zadostno zastopan v zbornici po svojih zastopnikih in zato se hočemo boriti še nadalje s trdno voljo, da mora zmagati pravica.

Razvedrilo.

Pomagaj sirotam.

»Mati, mati!« zakliče Milka sloneča na oknu, »pogledite in pogledite, na pragu Jelenove hiše dečka, ki se joka.«

Gospa Veselova, bogatega trgovca soproga, pride k oknu in res vidi pred »Jelenom« borno oblečenega otroka, ki si zakriva z rokama obraz in se mraza trese. »Ubogo dete«, reče Milki, »v taki zimi in poleg tega še sneži, da je joj.«

»Mati, jaz ga bodem poklicala v sobo, da se pri nas pogreje. Kaj ne, da smem mamica?« Tako je prosila šestletna Milka mater in objela jo okrog vrata.

»Naj le pride«, odgovori gospa Veselova, »a ti mi ne hodi na mraz, ampak Ana ga ide klicat.« Na to veli služabnici, naj privede dečka v sobo.

Deček je prišel. Boječ se je oziral po sobi, v tako lepi hiši pač še ni bil svoj živ dan.

»Povedi, kako ti je ime?« vpraša ga gospa in ga prime mehko za roko. »Tone Varl«, odgovori fant jokaje.

»Zakaj se jokaš?« nadaljuje gospa sočutno in ga pogladi po glavi.

»Oče in mati so mi umrli«, odgovori deček in z nova močno zajoka, »zdaj sem sam in ne vem, kam naj grem.«

»Si-li hodil kaj v šolo?« vprašuje dalje gospa.

»Da«, odgovori Tone in potegne košček popirja iz suknjice. Gospa vzame popir in ga skrbno ogleduje. Bila je na njem narisana podoba spavajočega deteta.

»Kje si dobil to podobo?« pravi gospa oziraje se zdaj na podobo, zdaj na fanta.

»Sam sem jo naredil«, odgovarja deček, že bolj pogumno.

»Ni mogoče!« začudi se gospa. »Kdo te je naučil risati?«

»Oče«, odgovori deček, »oče moj so bili slikar.«

Pri teh besedah dečkovih stopi v sobo gospod Vesel. Sprva ga je pogled ptujega fantiča osupnil, ko mu je pa soproga razložila ves dogodek in pokazala delo malega risarja, pomiril se je in si natanko ogledal podobno. Nato reče ženi: »Ako je res fant sam to narisal, je bistroumen in jako nadarjen. Škoda zanj«. — Še nekoliko stvari je povprašal Vesel ubogega dečka, potem se je pa obrnil k ženi in dejal: »Rešiva midva to siroto. Poskrbiva zanj, da se izuči v stroki, za katero kaže toliko nadarjenost«.

Vidno razradoščena je pritrdila gospa temu nasvetu.

»Tonček«, reče trgovec in boža dečka po licu, »ali bi rad ostal zmerom pri nas? Pa risati in slikati se boš učil.«

Tonček pogleda dobrega gospoda in mu zre naravnost v oči, kakor da ga hoče vprašati, je li misli resno, ali ne. In ko je iz prijaznega a resnega obličja bral, da se gospod ne šali, poklekne pred njega in polijejo ga solze radosti.

Tone Varl, ubožen slikarjev sin, je postal torej rejenec trgovca Vesela. Kmalu je pokazal, da je bil vreden tolike dobrote. Z izrednim veseljem in čez vse marljivo se je lotil slikarstva. Vesel mu je preskrbel dobrega učitelja, ki je vsak dan bolj hvalil nadarjenost in napredek svojega učenca. Čez dve leti je šel Tone na Dunaj na visjo slikarsko šolo. Že drugo leto je bil odlikovan s prvim darilom med vsemi akademiki.

Minulo je mnogo let. Mali deček, ki je prezebal pred leti jokajoč na pragu Jelenove hiše, je postal sloveč akademični slikar. Veselovih se je vedno rad hvaležno spominjal in dostikrat je dejal sam pri sebi: »Bog zna, kako bi bilo z mano, da me ni božja previdnost privedla v Veselovo hišo.«

Nekoč je sedel mladi umetnik po obedu v kavarni in čital časnike. Kar začne strmo zreti v neki časnik in obledevati. Čital je v oznanilih, da je na vse imetje trgovca Vesela razpisan konkurz.

Pri tej priči vstane, plača in hiti domu. Domu prišedši, pospravi urno v kovčeg potrebne stvari in se odpelje na kolodvor. Čez pol ure je bil na železnici.

Že se je mračilo, ko je dospel Anton na zaželeno mesto. Kako ga zaboli v srce, ko stopi pred Veselovo hišo in zagleda na zaprtih vratih in oknih prodajalnice sodniški pečat. Ves razburjen pozvoni. Sluga odpre. »So li gospod doma?« vpraša nemiren. Ko mu sluga pritrdi, hiti po dobro mu znanih stopnjicah in je v malo trenutkih pred sobo. Potrka in zajedno vstopi. Okrog mize so sedeli pri svetilki gospod Vesel, žena njegova in Milka, ki je bila med tem časom že dorasla gospodičina, lepe postave. Vsi so bili sila potrti.

Da je nenaden prihod Antonov vso nesrečno družino radostno vznemiril, se umeje. »Anton, Anton!« so zaklicali vsi v jednem glasu in hiteli raz mizo podajati

prišlecu roko. Ko se je poleglo prvo veselje, odkril je Anton takoj Veselu namen svojega prihoda. Zdaj je šele zvedel, da je Vesel zgubil vse svoje imetje, ker je prišla tvrdka Mayer na kant in Vesel ni mogel plačati dolga.

»Zakaj vendar niste meni o tem sporočili?« reče Anton sočutno; »hvalo Bogu, da sem zvedel o nesreči po drugi poti. Bodite mirni, toliko že imam, da poravnam ta dolg in mi bode še ostalo za potrebo. Saj sem vaš stari dolžnik, brez vaše dobrote bi nikdar ne bil postal to, kar sem«.

Te besede hvaležnosti svojega rejenca so Vesela ganile tako, da ni mogel nič odgovoriti. Molčé je objel mladega gospoda in se zjokal.

Anton je rešil Vesela, in namesto razprodaje se je vršil v Veselovi družini kmalu na to vesel dogodek: Slikar Varl in Veselova Milka sta se poročila.

Socijalni pogovori.

Državna podjetja. Velikokrat smo že v »Glasniku« brali o pogubnosti sedanjega kapitalističnega reda za splošno ljudstvo. Ozišgal je naš list kapitalizem kot uničevalno sredstvo delavskih stanov, posebno delavcev, kazal je koliko žrtev potrebuje ta novodobni moloh v svoje nasičenje. Kedor je pazljivo prebiral »Glasnik«, moral si je narediti sodbo o onih faktorjih, kateri povzročujejo ali vsaj mirno gledajo tak nered. Vsem čudom se je pa čuditi, da tudi državna uprava v tem smislu ni nič boljša kakor posamezni kapitalisti. Ako pogledamo v državna podjetja, vidimo, da vlada povsod isti nered kakor v privatnih podjetjih. Država, katere dolžnost bi bila in tudi je, da skrbi za občni blagor državljanov, izkorišča kot delodajavka svoje delavce na isti način kot navadni židovski tovarnar. Poglejmo najprvo v tobačne tovarne. V teh tovarnah delajo po večini ženske. Te delavke, ki morajo pri mučnem delu ostati po deset ur na dan, zaslužijo posamezne od dva do pet goldinarjev na teden. Moški dninarji zaslužijo na dan po 75 kr. reci petinsedemdeset krajcarjev. Pri tobaku ima država vsako leto čistega dobička nad 50 milijonov goldinarjev, katere so morali zaslužiti delavci. Nehote se nam vriva vprašanje: ali je to mogoče? Ko bi ne bilo tako grozno res, kakor je, ne bi hoteli verjeti. Toda iz poročila glavnega ravnateljstva tobačnih tovarn se to razvidi, dasi ne natanko tako, ker je poročilo sestavljeno tako, da se nekoliko lepše vidi, kakor je pa v resnici. Toda žive priče temu so nam naši ubogi tobačni delavci. Zahteva se od njih najstrožja pokorščina nasproti predstojnikom. Nalaga se jim veliko težkega dela, plačuje pa se jim izmed vseh tovaren najslabše. Dolžnost državnih poslancev je, da enkrat tudi v to gnjezdo podrezajo in sicer resno. Država, ki ima toliko dobička od delavcev, bi iste tudi lahko pošteno plačala. Ravno tako, ali pa še slabše se godi rudarjem v Idriji, kjer je tudi državni rudnik. Vzlasti udove in sirote in vpokojeni rudarji so grozno na slabem. Če povemo, da dobi n. pr. udova po

60 kr. zase, in po 3 kr. od vsacega otroka na mesec, potem menimo, da smo dovolj označili, kako plačuje država sebi v korist izvršeno delo. O teh razmerah bomo še svojedobno natančneje pisali.

Vlada se ravno sedaj pripravlja, da zboljša plače svojim uradnikom. Ne zavidamo jim tega, toda pri ti priliki povdarjamo, da so tudi delavci, ki svojo delavsko moč oddajajo državi, v pravem pomenu njeni služabniki in uradniki. Zato ob ti priliki povzdiguje svoj glas tudi za delavski stan v državni službi, ki je brez dvojbe najbolj potreben pravičnejšega plačila za svoje delo. Kapitalistični nered je dozdej poplaval vsa naša podjetja. Povsod velja eno in isto geslo: »delaj in stradaj«, kakor da bi bil človek na svetu zato, da se z delom muči za druge, ne pa, da je delo na svetu zato, da vsakdo more od dela svojih rok pošteno in človeku dostojno živeti. Bog, ki je za storjeni greh naložil kazen: »v potu svojega obraza boš jedel svoj kruh«, je naložil s tem sicer človeku kazen dela, a je ob enem tudi blagoslovil delo, s tem da je rekel: »boš jedel svoj kruh«, delo ti bo dalo potrebnega kruha. Da danes delo ne daje delavcem potrebnega kruha, o tem ni treba omenjati. Temu vzrok je to, da je človek tudi sam proklel delo, s tem da je delo vklenil v kapitalistične verige. Zatoraj naj se delavci vsega sveta združijo v jedno vez krščanskega socializma, da zlomijo prokletstvo kapitalizma nad delom, ter delu vrnejo zopet čast.

Drobtine.

Svoje cenjene naročnike, ki še niso poslali letošnje naročnine, uljudno prosimo, naj dolg čim najpreje poravnajo. Sicer jim bomo morali ustaviti list.

Socialnodemokratična sloboda. Pri zadnjem shodu društva »Bodočnost« 24. jan. v ljubljanski kazini se je zopet prav lepo pokazala sloboda socialnih demokratov. Ko se je po vprašanju predsednika Kordeliča »če se kdo želi besede«, oglasil Gostinčar, mu Kordelič besede ni hotel dati. Vzrokov zato ni navedel. Najbrž so se mu tresle hlače, ker je malo popred gosp. dr. Krek se svojim govorom napravil globok vtis tudi pri socialnih demokratih. Nevarnost je bila, da bi morda še kdo drugi skušal prepričati poslušalce o nasprotstvih socialnodemokratičnih načel in socialnodemokratičnih dejanj. Sloboda pokazala pa se je takoj iz početka. Pred vrati stoječi »redniki« niso pustili noter krščansko mislečih žensk in mladeničev, dočim so smele socialistkinje vstopati prosto. Pri shodu samem, ko je govoril dr. Krek, so »redniki« zavirali celo odobravanje od strani krščanskih socialistov, dasi so pri govoru Rezike sami tulili svoj bravo in ploskali, ter s tem kalili mir. Te rožice socialnodemokratične slobode videli smo v petek dne 24. januarja 1896 leta z lastnimi očmi. Toda še lepše cvetlice rasto na polju socialne demokracije. V jeseni leta 1894 so v neki ljubljanski delavnici socialni demokratje hoteli vreči iz delavnice enega svojih sodelavcev samo zato, ker je bil ud slov. kat. del.

društva. Tožili so ga pri gospodarju in ker je gospodar potegnil na stran socijev, je moral oni delavec izstopiti iz društva. Na Dunaju, v Pragi, Brnu in povsod, koder so socijalisti na »vrhu«, delajo na ta način z drugimi delavci, kateri ne morejo pripoznati njihovih načel. Zadnji »Glasnik« je tudi omenjal takih surovih dogodkov v dopisu iz Zagorja. Ti dogodki so pač vreden sad socialne demokracije. Kažejo nam prihodnjo socialistično državo. Kakor se iz taci dejanj zrcali, bo ta država država najkrutejšega nasilstva. Saj tudi drugače biti ne more. Ako velja načelo, preobraziti človeško družbo brez Boga, brez morale, potem mora tako priti do tega. Čudno je le to, da se dobé na svetu ljudje, ki vendar verujejo temu, o čemer bi se lahko prepričali na svoje oči, da ni res. Govoriti o slobodi, enakosti in bratstvu, čez pol ure pa menda iz same slobode mašiti usta nasprotniku, to je mogoče samo pri soc. demokratih. Zaradi tega pa tudi mislimo, da ne bi škodovalo, ko bi se soc. demokratično geslo: »Freiheit, Gleichheit und Brüderlichkeit«, izpremenilo v »Frechheit, Seichtheit und Lüderlichkeit«. To bi bilo veliko bolj namestu, kakor pa prvo. Čudno je tudi, da si upa »Delavec« pisati, da se na soc. demokratičnih shodih nikomur ne krati sloboda govora. Mi častitamo vsem bralcem »Delavca« za tako čisto resnico, kakoršno prinaša »Delavec«. In ako imajo še sploh kaj vida, prepričali so se lahko na tem kazinskem shodu, da »Delavec« laže. Seveda mu bodo še na dalje verjeli, že zato, ker to piše »njih« časnik. Pri teh ljudeh bi bil pač na mestu izrek slovečega meniha patra Abrahama, da osel, ki je šel pred vesoljnim potopom v Noetovo barko, je prikobacal tudi iz nje osel. Ravno tako je ostal ščetinasti pujsek potem ista žival.

Skrb za reveže. Po občinah na Nemškem skrbé občine na ta način za zapuščene sirote ali za obnemogle reveže, da jih na dražbi oddajo tistemu, ki jih vsprejme za najmanjšo vsoto. Tako delajo občine v izarški in ajtraski dolini na Bavarskem in drugod. Kaj vprašuje naš kapitalistični čas, je-li se to spodobi, je-li se sme po božji podobi ustvarjeni človek, ki ima neumrjočo dušo, jednačiti z blagom in živino. To ravnanje je nov dokaz, da se v naših dneh popolnoma obnavlja stara poganska sužnost.

JANEZ ŽELEZNIKAR

Ljubljana, Medene ulice št. 1

priporoča svojo zalogo mnogovrstnega blaga za domače obleke za moške in ženske. 24-1

Preč. duhovščini in občinstvu se priporočam v izdelovanje vsakovrstne obleke po nizki ceni z dobro postrežbo

Fran Pavšner

krojač

24-3

Valvazorjev trg šte. 4

v Ljubljani.

Prihodnja številka Glasnika izide 27. februarja.